

Justitiële verkenningen:

HET SURINAAMS BURGERLIJK WETBOEK 150 JAAR OP 1 MEI 2019

Korte terugblik m.b.t. de Nederlandse codificatie.

In Nederland heeft men ruim veertig jaren, tussen 1798 en 1838, hard gewerkt totdat de wetboeken min of meer naar Franse model tot stand zijn gekomen. De wetgevende arbeid werd aangevangen tijdens de Bataafse Republiek, voortgezet ten tijde van het Koninkrijk Holland en onderbroken door de inlijving bij het Franse Keizerrijk en uiteindelijk voltooid in het Koninkrijk der Nederlanden. Toen op 10 april 1838 in het Staatsblad de Code werd aangekondigd, was het codificatieproces voltooid. Hiermede kwam een eind aan de chaotische toestand van wet en recht, want alle gewesten en steden bezaten hun eigen rechten, een mengsel van gewoonrecht, costumen, keuren, privileges, ordonnanties, leenrecht en andere rechten, deels opgetekend en deels slechts mondeling overgeleverd.

Her-codificatie van het Nederlands burgerlijk recht

De maatschappelijke ontwikkelingen noodzaakten het dat het materieel- en formeel burgerlijk recht herzien moesten worden. Het Burgerlijk Wetboek van 1838 was 109 oud toen in 1947 besloten werd tot her-codificatie van het burgerlijk recht over te gaan.

De Minister van Justitie vond dat de wet teveel een dode letter was geworden en de jurisprudentie te los van de wet kwam te staan. Bepaalde artikelen werden door de rechterlijke macht als hinderlijke slagbomen gevoeld. Kortom: het burgerlijk recht diende drastisch gewijzigd en aangepast te worden. De vraag was: of vernieuwing en meer in het bijzonder de voorgenomen methode van vernieuwing wenselijk was. Ten einde voor deze taak in de juristenwereld belangstelling te wekken, werd het oordeel gevraagd van de Hoge Raad der Nederlanden, de Procureur-Generaal, alle Hoven en Rechtbanken, juridische faculteiten, de Advocaten Vereniging, de Nederlandse Juristen Vereniging en Broederschap der Notarissen en Kandidaat-notarissen. Na raadpleging der doelgroepen werd op 25 april 1947 bij Koninklijk Besluit door de Minister van Justitie deze belangrijke opdracht aan de Leidse hoogleraar, Prof. Mr. E.M. Meijers, gegeven. De bedoeling was dat het ontwerp niet ineens, doch in stukken zou worden ingediend. Prof. Meijers ging aan de slag en op 6 april 1954 publiceerde hij zijn voorontwerp voor de eerste vier boeken BW, maar.....op 25 juni 1954 overleed hij.

Meijers werd opgevolgd door een Driemanschap, waarna naderhand weer wijzigingen kwamen. In elk geval werd er gestadig gewerkt aan het BW. Zoals bekend is het werk sterk onderschat. En het heeft veel langer geduurd dan verwacht. Anderzijds waren daaraan voordelen verbonden, omdat de ontwerpen konden evolueren met de maatschappelijke veranderingen en de ontwikkeling van de juridische denkbeelden van toen.

Na vele commentaren, debatten, etc. volgden de wijzigingen en aanvullingen van de ontwerpen. En na noeste arbeid hebben we als resultaat het thans geldend Burgerlijk Wetboek van Nederland, bestaande uit de Boeken 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7A, 8, 9, 10 en 11.

Codificatie in Suriname

Terwijl in 1838 in Nederland de codificatie ingevoerd werd draaide de slavernij in Suriname op volle toeren. In enkele landen waren de slavenhandel en slavernij afgeschaft. (Engeland 1833 en Frankrijk 1848). Nederland wilde de afschaffing bespoedigen en de totale wetgeving van de West-Indische bezittingen (inclusief de kolonie Suriname) integraal aanpakken en de codificatie snel realiseren. In elk geval het was menens van het Bestuur een einde te maken aan de verwarde toestand op het gebied van de wetgeving, die een “waar doolhof van recht ” en zelfs een “ware poel van ongerechtigheid” was geworden. In 1852 werd een

staatscommissie benoemd om de codificatie voor te bereiden maar het ging allemaal te traag. In de commissie werden nu enkele Surinaamse juristen opgenomen o.a. de Procureur-Generaal, Mr. W.J. Gefken als voorzitter. Terwijl in 1862 de nieuwe wetgeving naar Nederlands model in concept gereed was, werd de mensonterende slavernij op 1 juli 1863 afgeschaft en wel bij Wet van 8 augustus 1862 (GB 1862 no.4).

De daadwerkelijke invoering van de nieuwe wetgeving liet weer op zich wachten, totdat de Koloniale Staten op 29 November 1867 in een motie op een spoedige totstandkoming der wetsontwerpen aandrongen.

Eindelijk werd bij KB van 4 september 1868 no. 17 te middernacht en wel op 1 mei 1869 het wettelijk gezag van het oud-Hollands Recht en Romeins Recht afgeschaft en de nieuwe wetgeving in Suriname en op Curaçao ingevoerd. Afgeschaft werden: alle verordeningen, reglementen, publicaties, ordonnanties, plakkaten, statuten, costumen, en alle andere regelingen aan welke tevoren kracht van wet was toegekend.

Uit deze opsomming krijgt de lezer een indruk van de chaos die toen bestaan heeft. Er werd tevoren recht gesproken op grond van talrijke hier en daar verspreide regelingen, een vermenging van Oud-Hollands met Romeins, Engels en Frans recht. We moeten niet vergeten dat Suriname ook behoort heeft aan Frankrijk en Engeland.

Op 1 mei 1869 werden dus ingevoerd en traden direct inwerking: Het Burgerlijk Wetboek; het Wetboek van Koophandel; het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; het Wetboek van Strafrecht; het Wetboek van Strafvordering; het Reglement op de inrichting en samenstelling van de rechterlijke macht; de Wet A.B. , het Reglement op het Notarisambt en de Transitioire bepalingen. In het Gedenkboek "Een eeuw Surinaamse codificatie", uitgegeven op 1 mei 1969 door de Surinaamse Juristen Vereniging, staat op bladzijde 173 : Op 1 mei 1869 wapperden van de Gouvernementsgebouwen en de schepen op de reden de vlaggen ter ere van de invoering van de nieuwe wetgeving en werden te 12 uur 21 schoten uit het fort Zeelandia afgevuurd. In een plechtige zitting van de Raad van Bestuur, de Koloniale Staten, het Militair Gerechtshof, hoofdambtenaren, officieren der zeemacht, en praktizijns (advocaten), in de benedenzaal van het Gouvernementspaleis gehouden, werden de nieuw benoemde leden der rechterlijke macht geïnstalleerd en werd hun de eed afgenomen. Door Gouverneur, W. H. Johan van Idsinga en de president van het Hof van Justitie werd het woord gevoerd. Tot zover enkele passages uit het gedenkboek: Een eeuw Surinaamse Codificatie.

Naschrift.

1. Het is voor een ieder duidelijk dat op 1 mei 2019 onze codificatie (inclusief het Surinaamse Burgerlijk Wetboek) 150 jaar bestaat. De vraag is: zal deze dag ongemerkt voorbij gaan? Een vraag voor De Surinaamse Juristen Vereniging, het Ministerie van Justitie en Politie en de Juridische Faculteit van de Adek Universiteit van Suriname.
2. Bij 75 jaren wetgeving in Suriname had de Redactie van "Het Nieuws" in nummer 228 van zaterdag 29 april 1944 een vijftal wetenschappelijke artikelen van prominente juristen opgenomen, welke handelden o.a. over de wetgeving, het burgerlijk recht, handelsrecht, strafrecht en over ons notariaat. Deze belangrijke artikelen zijn als bijlage opgenomen in het gedenkboek: Eén eeuw Surinaamse codificatie van 1 mei 1969.
3. Bij de herdenking van één eeuw Surinaamse codificatie op 1 mei 1969 werd door de Minister van Justitie en Politie een plechtige ontvangst (receptie) gehouden in De Buiten Sociéteit Het Park. De Minister van Justitie en Politie was toen Ir. Ramsewak SHANKAR, uit het Zakenkabinet J. A. May. Er waren veel Nederlandse en andere

rechtsgeleerden aanwezig omdat de wetboeken van de Antillen ook dezelfde leeftijd hadden bereikt.

4. Her-codificatie van ons burgerlijk recht is een must, omdat dit recht geen gelijke tred gehouden heeft met de maatschappelijke ontwikkelingen! In januari 1993 was met de doelgroepen een symposium gehouden over “Suriname en het Nieuw Burgerlijk Wetboek”. Uiteindelijk werd beslist een Commissie te benoemen en samen met Nederland , Nederlandse Antillen en Aruba e.e.a. voor te bereiden betreffende het vermogensrecht. Evenwel duurde het allemaal te lang!.
5. Het was Prof. Jan de Boer, Surinamer van geboorte, die ons daartoe opnieuw aanmoedigde. Twaalf jaren na het symposium in Hotel Torarica werd in 2005 door de Minister van Justitie en Politie een Commissie benoemd. Als lid en voorzitter Mr. Shardapersad Gangaram Panday, oud notaris en gepensioneerde kantonrechter, terwijl de Commissie bijgestaan zou worden door Prof. Mr. Jan de Boer, als adviseur, omdat hij aan de her-codificatie van het Nieuw BW van de Nederlandse Antillen en Aruba heeft gewerkt. Ook andere rechtsgeleerden hebben later hun bijdrage geleverd bij de samenstelling der diverse boeken. Binnen de door Minister Ch. Santokhi vastgestelde tijd heeft de Commissie, welke enige malen aangevuld werd met andere deskundigen, het nieuw BW gereed gemaakt. Boek 1 tot en met 8, terwijl als sluitstuk de Overgangswet Nieuw BW ook gereed is. Deze ontwerpen zijn met de diverse doelgroepen doorgenomen en waar nodig herzien.
6. Nu de wetsontwerpen sturen naar de Staatsraad voor advies en daarna voor de openbare behandeling aan het parlement aanbieden. Dit jaar bestaat onze Universiteit 50 jaar, terwijl ons BW op het punt staat 150 jaar te worden. Vooruit lopende op de openbare behandeling in DNA zou het nieuwe recht grondig bestudeerd moeten worden. Niet alleen de studenten zullen de nieuwe rechtsstof grondig moeten gaan bestuderen, maar ook docenten van onze Universiteit, voorts advocaten, notarissen, de deurwaarders en niet te vergeten de Zittende Magistratuur die door toepassing van wet en recht vaste rechtspraak moet gaan ontwikkelen. Maar geen nood. Er bestaan nu reeds voldoende literatuur en jurisprudentie met betrekking tot dit uit Nederland “geïmporteerde nieuwe recht”.

Paramaribo, 17 april 2019.

Mr. André Saheblal, gep. Dir. Jus Pol en Oud Hfd Docent Rechten Adek UvS.

Bron: Justitiële Verkenningen 1988 WODC en het Gedenkboek: Een eeuw Surinaamse Codificatie, 1969.